

De viktigste punktene i St.meld. nr. 41 (2008–2009) **Kvalitet i barnehagen**

Regjeringen har tre hovedmål for kvalitetsarbeidet i barnehagene:

- *Sikre likeverdig og høy kvalitet i alle barnehager*
- *Styrke barnehagen som læringsarena*
- *Alle barn skal få delta aktivt i et inkluderende fellesskap*

En god start

I løpet av få tiår har barnehagetilbudet gått fra å være et tilbud for de få til et universelt velferdsgode. Regjeringen vil ta vare på og videreutvikle det beste i barnehagetradisjonen i Norge. Den bygger på en helhetlig tilnærming til omsorg og læring og respekten for barndommens egenverdi. Barnehagens egenart skal bevares, samtidig som barnehagens innhold og oppgaver skal utvikles videre i takt med samfunnsendringene og ny kunnskap og innsikt.

Alle barn fortjener et godt barnehagetilbud. Å satse på de små lønner seg stort. Internasjonal og nasjonal forskning viser at tidlig innsats gir stor gevinst. Barn som har gått i barnehage, har større sjanser for å lykkes i utdanning og arbeidsliv enn barn som ikke har gått i barnehage.

Etter en periode med sterk vekst i antall barnehageplasser, innføring av maksimalpris for foreldrebetaling og rett til plass i barnehage, skal regjeringens innsats nå rettes mer mot kvalitet og innhold i barnehagen.

Sikre likeverdig og høy kvalitet i alle barnehager

Barnehagens personale

Personalets faglige og personlige kompetanse er barnehagens viktigste ressurs og en forutsetning for at barnehagen skal være en god arena for omsorg, lek, læring og sosial utjevning.

Regjeringen vil i løpet av 2009 styrke innsatsen for å rekruttere flere pedagoger og for å sikre relevant kompetanse i barnehagene. Regjeringen har økt studiekapasiteten med om lag 440 plasser i statsbudsjettet for 2009. Regjeringen vil styrke innsatsen ytterligere, og foreslår i revidert nasjonalbudsjett å øke antall studieplasser til førskolelærerutdanningen, til desentralisert førskolelærerutdanning og etter- og videreutdanning. Forslaget i revidert nasjonalbudsjett vil gi rom for om lag 500 studieplasser.

faktablad

Regjeringen vil fortsette arbeidet med rekruttering av førskolelærere og øke kompetansen i barnehagen gjennom å:

- øke andelen ansatte med barne- og barnehagefaglig kompetanse i barnehagene
- øke antall studieplasser i 2009 totalt med om lag 940 plasser (inkluderer ordinær førskolelærerutdanning, arbeidsplassbasert førskolelærerutdanning, videreutdanning i barnehagepedagogikk for ansatte med annen pedagogisk utdanning og etter- og videreutdanning for alle ansatte i barnehagen)
- tilby alle nyutdannede førskolelærere veiledning fra 2011–2012
- videreføre tiltak i den nasjonale kompetansestrategien 2008–2010
- utrede hvordan det kan legges til rette for andre yrkesgrupper i barnehagene
- ta sikte på å endre tittelen førskolelærer til barnehagelærer.

Samarbeid mellom hjem og barnehage

Et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet forutsetter et godt og tillitsfullt samarbeid mellom barnehage og hjem. Regjeringen mener det er behov for å opprette et nasjonalt foreldreutvalg for barnehager (FUB) tilsvarende Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG). FUB vil bidra til at foreldressursen synliggjøres, at foreldrestemmen høres i aktuelle barnehagepolitiske saker og at departementet vil få et rådgivende organ og en høringsinstans som ivaretar foreldreperspektivet. Det tas sikte på å opprette utvalget i løpet av 2010.

Departementet vil også fremme forslag om at alle barnehager skal tilby minst to foreldresamtaler per år og at dette fastsettes i forskrift.

Kunnskap om barnehager

For å kunne nå målet om likeverdig behandling og høy kvalitet i alle barnehager er det nødvendig å styrke kunnskapsgrunnlaget. God og pålitelig statistikk og oppdatert forskning er viktig som grunnlag for både politikktutforming, førskolelærerutdanningen og for faglig utvikling i barnehagene. Dette fordrer bedre system for formidling av informasjon og forskningsresultat enn det som finnes i dag.

Departementet vil blant annet:

- utvikle et nasjonalt system for å følge med på utviklingen av kvalitet i barnehagesektoren
- utarbeide en årlig nasjonal rapport om tilstanden i barnehagesektoren
- etablere en nasjonal forskerskole for stipendiater i lærerutdanningene
- initiere eller støtte longitudinelle studier om kvalitet og langsiktige effekter av barnehagetilbudet
- opprette en nettportal om og for barnehager.

Ansvarsfordeling og styring av barnehagesektoren

Den kraftige volumøkningen og den økte kompleksiteten i barnehagesektoren skaper utfordringer for styring og kvalitetssikring. Målet er at sektoren skal forbedres slik at økte forventninger fra befolkningen, sektoren selv og det politiske nivået møtes på en god måte. Barnehageloven skal gjennomgå med tanke på bedre tilpasning

til dagens og framtidens barnehagesektor. Departementet vil også vurdere om kompetansen hos lokale barnehagemyndigheter er tilfredsstillende. Departementet vil vurdere organiseringen av tilsynet med barnehagene i framtiden, og det tas sikte på å delegerer oppgaver fra Kunnskapsdepartementet til Utdanningsdirektoratet. Departementet vil også vurdere behov for endringer i forskriften om familiebarnehager for å sikre god kvalitet.

Regjeringen tar sikte på å oppnå likeverdig behandling av kommunale og ikke-kommunale barnehager gjennom en opptrappingsplan på inntil fem år. Lovfesting av likeverdig behandling vil bidra til å forhindre at det utvikler seg kvalitetsforskjeller mellom kommunale og ikke-kommunale barnehager.

Styrke barnehagen som læringsarena

Barnehagens innhold

Regjeringen vil styrke barnehagen som læringsarena for å sikre at alle barn får gode utviklingsmuligheter. Barnehagens innhold skal være variert og tilpasset det enkelte barns og barnegruppens interesser og forutsetninger. Barn i barnehage skal få en felles plattform og en god start på den livslange læringen. Alle barn skal få utfolde seg, lære og være godt forberedt når de begynner på skolen. Barnehagens innhold og arbeidsmåter skal bygge på et helhetlig læringssyn, der omsorg, lek og læring ses i sammenheng.

Departementet vil blant annet:

- vurdere om målene tilknyttet fagområdene i rammeplanen kan tydeliggjøres
- vurdere hvordan likestillingsarbeidet i barnehagen kan fornyes og styrkes
- avsette midler til utvikling av språkkompetanse og kompetanse i samisk tradisjonelt arbeid.

Dokumentasjon og vurdering

Barnehagens arbeid skal planlegges, dokumenteres og vurderes. Dokumentasjon og vurdering peker seg ut som et område der det er behov for metodeutvikling og klargjøring av regelverket.

Departementet vil blant annet:

- utarbeide nye bestemmelser om dokumentasjon og vurdering av enkeltbarn og barnehagens pedagogiske arbeid
- utarbeide faglige kriterier for å sikre god kvalitet i dokumentasjons- og vurderingsarbeidet
- utarbeide en veileder om kartlegging, dokumentasjon og vurdering.

Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole

De fleste barna som begynner på skolen i dag, har gått i barnehage. For å sikre at barn får et likeverdig tilbud av god kvalitet er det nødvendig at alle barnehager har et godt opplegg for å forberede de eldste barna til skolen, og tilsvarende at alle skoler er godt forberedt på å ta i mot barna fra barnehagen.

Departementet vil derfor sende på høring et forslag om å innføre krav til alle barnehager om å overføre skriftlig dokumentasjon fra barnehage til skole om barns interesser, lek, læring, og utvikling.

Alle barn skal få delta aktivt i et inkluderende fellesskap

Barnehagen – et inkluderende fellesskap

Barnehagen skal tilby alle barn, uansett forutsetninger og familiebakgrunn, gode utviklings- og aktivitetsmuligheter. Barn fra urbefolkning og språklige og kulturelle minoriteter skal få støtte til å være en del av både majoritets- og minoritetskulturen. Et barnehagetilbud av høy kvalitet kan bidra til sosial utjevning, tidlig innsats og livslang læring.

Fordelingsutvalget har lagt fram grundig dokumentasjon på forskning som viser at førskoletiltak er viktige og kostnadseffektive. Utvalget peker på at tiltak rettet mot barn i førskolealder er svært viktig, fordi barnehagedeltakelse ser ut til å ha en sterk positiv påvirkning på barns senere utdanning og yrkesaktivitet.

Departementet vil blant annet:

- oppnevne et offentlig utvalg om pedagogisk tilbud til alle førskolebarn
- innføre krav om at alle barnehager skal gi tilbud om språkkartlegging til alle barn som går i barnehage
- utarbeide veiledere til bruk og oppfølging av anbefalte språkkartleggingsverktøy når en faglig vurdering er gjennomført.

Koordinert innsats for barn som har behov for særskilt oppfølging

Regjeringen vil at alle barn skal få et tilrettelagt omsorgs- og læringsmiljø i barnehagen. Det er særlig viktig å gi god og tidlig støtte til barn som trenger ekstra omsorg og tilrettelagte tilbud. Flere tjenester og tiltak må koordineres, og ulike etater og forvaltningsnivå må samarbeide for å gi barn med særskilte behov nødvendig støtte.

Departementet vil blant annet:

- utarbeide en veileder om samarbeid mellom barnehage og barnevernstjenesten (i samarbeid med Barne- og likestillingsdepartementet)
- styrke førskolelærerutdanningen innenfor tema om vold og omsorgssvikt.

Fakta om barnehager

- Antall barn i barnehage: 261 884
- Antall barnehager: 6 706
- Dekningsgrad 1-5 år: 87,2 pst.
- Antall ansatte i barnehagen: 81 433
- Statlig bevilgning til barnehager 2009: 24,3 mrd. kroner

KOSTRA-tall 2008

Utarbeidet av:
Kunnskapsdepartementet
Mai 2009